

ОСОБЛИВОСТІ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНЖЕНЕРІВ-ТЕХНОЛОГІВ ХАРЧОВОЇ ГАЛУЗІ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ БЕЛЬГІЇ

Розглянуто досвід іншомовної підготовки майбутніх інженерів-технологів харчової галузі у вищих навчальних закладах Бельгії, а саме в Гентському університеті (Universiteit Gent). Подано назви та коротку характеристику бакалаврських та магістерських програм із харчових технологій, що викладаються нідерландською та англійською мовами. Наведено перелік сертифікатів, які підтверджують рівень володіння іноземною мовою для навчання на певному циклі освіти. Здійснено огляд напрямів, за якими здійснюється іншомовна підготовка студентів у Гентському університеті, а саме: у процесі вивчення загальних мовних дисциплін, у процесі вивчення спеціалізованих мовних дисциплін, на допоміжних заняттях.

Ключові слова: іншомовна підготовка, інженер-технолог харчової промисловості, навчання в Бельгії.

Нині одним із ключових напрямів для України є європейський вибір розвитку університетської освіти. Після ухвалення Закону “Про Вищу освіту” у 2014 р. євроінтеграційні процеси особливо прискорилися в навчальних закладах. Водночас слід визнати, що, на жаль, інтеграція вітчизняних вищих навчальних закладів у світову освітню систему здебільшого сприймається дещо однобічно з покладанням основних зусиль на виконання та імплементацію формальних аспектів Болонського процесу, включаючи запровадження кредитно-модульної системи та застосування ECTS.

Нині є велика кількість університетів у країнах Західної Європи, спрямованих лише на викладання харчових наук і технологій. У Бельгії підготовка інженерів-технологів харчової промисловості ведеться у двох університетах – Левенському католицькому університеті (нідерл. *Katholieke Universiteit Leuven*), який готує магістрів харчових технологій (Leuven et al) на факультеті біоінженерії, та Гентському університеті (нід. *Universiteit Gent*, скорочено – UGent), який має і бакалаврські, і магістерські програми з харчових технологій.

Гентський університет у 2009 році посів 138-е місце у списку THE-QS World University Rankings серед 200 кращих університетів світу [1].

Також Гентський університет посів 92-е місце та увійшов до списку кращих 100 університетів світу, згідно з рейтингом Best Global University Ranking [2].

Отже, вивчення кращого досвіду в Гентському університеті, зокрема щодо іншомовної підготовки майбутніх інженерів-технологів харчової галузі, видається доцільним та актуальним.

Нова якість освіти і професійної підготовки майбутніх фахівців, на думку багатьох учених-дослідників (В. Ю. Биков, Г. П. Васнянович, С. У. Гончаренко, І. А. Зязюн, М. Б. Євтух, І. М. Козловська, Е. В. Лузік, Н. Г. Ничкало, О. Г. Романовський, С. О. Сисоєва, П. В. Стефаненко та ін.), безпосередньо пов’язана з проблемою формування і розвитку у вищій технічній школі інтегрованих знань, вмінь і навичок майбутніх фахівців на основі міждисциплінарного зв’язку гуманітарних, природничих і технічних циклів дисциплін та їх практичного використання в подальшій професійній діяльності.

Мета статті – дослідити досвід іншомовної підготовки майбутніх інженерів-технологів харчової галузі у вищих навчальних закладах Бельгії, а саме в Гентському університеті (Universiteit Gent).

Гентський університет є одним із трьох найбільших фламандських університетів. Він розташований в історичному місті Гент у Фландрії, нідерландськомовній (північній) частині Бельгії. В університеті навчається близько 38 тис. студентів і працює близько 7 100 співробітників.

Більше ніж 100 кафедр становлять 11 факультетів Гентського університету. Кафедри пропонують якісні курси навчання з кожної наукової дисципліни, в основу яких покладено інноваційні дослідження відповідної галузі.

Гентський університет пропонує: бакалаврські програми, магістерські програми після закінчення відповідних бакалаврських програм (Master’s programs); магістерські програми після закінчення інших магістерських програм (Advanced Master’s programs), підготовчі курси, післядипломні програми, академічні програми підготовки викладачів, підготовчі курси, докторські програми підготовки, докторантура, курси підвищення професійної кваліфікації та літні школи.

Навчання у Гентському університеті ведеться нідерландською та англійською мовами. Гентський університет пропонує такі бакалаврські програми споріднені з харчовою промисловістю, що викладаються *нідерландською мовою*: бакалавр із біохімії та біотехнології, бакалавр із біології, бакалавр із хімії, а також бакалаврські програми, що викладаються *англійською мовою*: бакалавр з екологічних технологій, бакалавр із харчових технологій, бакалавр із молекулярної біотехнології.

Існує також глобальний кампус Гентського університету, що розташований у Південній Кореї, який діє з 2018–2019 навчального року, і який також пропонує програми бакалавра у галузі харчових технологій. Мовою викладання в камусі в Південній Кореї є лише англійська.

Для іноземних студентів, які вступають на навчання в Гентський університет за бакалаврськими програмами нідерландською мовою, висуваються такі вимоги щодо володіння мовою:

- 1) вступники повинні показати рівень володіння нідерландською мовою B2;
- 2) вступники на програму бакалавра з прикладної лінгвістики повинні показати рівень володіння нідерландською мовою C1;
- 3) вступники не можуть претендувати на навчання на програмі бакалавра, якщо вони не мають мовних навичок, зазначених в пунктах 1 і 2.

Для підтвердження необхідного рівня нідерландської мови на рівні B2 іноземні студенти повинні пред'явити: сертифікат NVA5, виданий мовним центром університету Гента (Universitair Centrum voor Talenonderwijs, UCT), сертифікат B2 міжвишівського мовного іспиту з нідерландської мови (Interuniversitaire Taaltest Nederlands voor Anderstaligen, ITNA), присвоєний мовним центром університету Гент (Universitair Centrum voor Talenonderwijs, UCT), Антверпенським університетом (Linguapolis), філологічним Інститутом Льювена (Instituut voor Levende Talen, ILT) або навчальним мовним центром (ACTO-VUB), сертифікат B2 з іншого університетського мовного центру або центру освіти дорослих the Educatief Startbekwaam certificate (раніше відомий як Сертифікат про вищу освіту з професійного володіння мовою або Profiel Taalvaardigheid Hoger Onderwijs, PTHO), які мають сертифікат на викладання нідерландської мови як іноземної (Certificaat Nederlands als Vreemde Taal, CnaVT), виданий Мовним об'єднанням (Taalunie), складений вступний іспит за програмами стоматології/медицини, за програмою II державного іспиту NT2 (присуджується Радою з іспитів (CvTE) у Нідерландах)

Рівень англійської мови B2 підтверджується такими документами: іспитом TOEFL з оцінкою в діапазоні від 510 до 559 включно (паперовий варіант) або електронний варіант від 72 до 94 включно і вище, оригінальною формою "Атестаційний протокол випробувань" (TRF) з IELTS 6,0 балів, ITACE рівня B2, сертифікатом, отриманим студентами в мовному центрі університету Гент (Universitair Centrum voor Talenonderwijs, UCT), Linguapolis (Антверпенський університет), філологічному інституті Leuven (Instituut voor Levende Talen, ILT) або навчальному мовному центрі (ACTO-VUB), сертифікатом рівня B2, виданим університетським мовним центром або центром освіти для дорослих, сертифікатом після вивчення дисциплін "Практична англійська мова 5", "Англійська мова для академічних досліджень на рівні вище середнього (Upper-intermediate Academic English)" або "Підготовка до іспиту з англійської мови", виданим мовним центром університету Гент, сертифікатом з англійської мови (FCE).

Іншомовна підготовка студентів у Гентському університеті здійснюється за такими напрямками:

- у процесі вивчення загальних мовних дисциплін, наприклад, загальноуніверситетський вибірковий навчальний дисципліни Academic English 1 (Академічна англійська), Academic English 2, "Практична англійська мова";
- у процесі вивчення спеціалізованих мовних дисциплін за фахом, наприклад, Economic English (Економічна англійська), які орієнтовані в основному на знання фахової лексики;
- на допоміжних або додаткових заняттях (*Supportive sessions*), які інтегруються з курсом іноземної мови. На цих заняттях навчання спрямоване на розвиток мовних навичок у певному контексті (наприклад, цикл занять, спрямованих на читання юридичних текстів французькою мовою для студентів-юристів). Ці заняття найкраще інтегруються саме на першому курсі, де вимагаються саме ці спеціальні навички. Монолінгвальні, пояснювальні/тлумачні списки стандартної термінології як для окремих розділів курсу, так і для всієї навчальної програми, дають змогу студентам вивчити як фахову лексику нідерландською мовою, так і мову відповідної дисципліни.

Протягом навчання в бакалавраті паралельно з вивченням фахових дисциплін студенти мають можливість отримати глибоку іншомовну професійну підготовку, вивчаючи вибіркові дисципліни, які сприяють цьому, а саме: *Англійська для академічних досліджень*, що складається з 2-х модулів-RWAS (читання та письмо для академічних досліджень) і LSAS (слухання та говоріння для академічних досліджень). Заняття проходять зазвичай двічі на тиждень на 1 курсі, а на старших курсах певні дисципліни вже повністю викладаються іноземною мовою (англійською).

Щоб мати змогу вивчати обраний курс, студенти повинні мати рівень англійської принаймні B1 та мати знання з основ академічного письма, що відповідає рівню TOEFL 72+ або IELTS 5.5

Дисципліни *Англійська для академічних досліджень 1* (семестр 1) і *Англійська для академічних досліджень 2* (семестр 2) спрямовані на зміцнення знань англійської мови у академічному контексті, кожна має по 5.0 кредитів, 150 академічних годин, 60 практичних годин.

Ці дисципліни спрямовані на розвиток академічних комунікативних навичок, а також розширення знань студентів про граматику і лексику, що стосуються університетських академічних досліджень.

Модуль *Читання та письмо для академічних досліджень (RWAS)* проходить у великих групах за дві академічні години, а модуль *Слухання та говоріння для академічних досліджень (LSAS)* відбувається в менших групах протягом більш тривалого часу.

Цілі модуля *RWAS (читання і письмо для академічних досліджень)* – оволодіння іноземною мовою, основними стратегіями та навичками, які дадуть змогу студентам читати та писати в межах академічних ситуацій у вищій школі.

Завдання курсу – навчитися писати на теми відповідно до базових текстів, які використовуються під час занять із читання. Це відповідає принципу, згідно з яким студенти читають академічний текст із певною метою в межах своєї академічної спеціалізації. Однією з основних цілей використання опорних текстів у такий спосіб є надання студентам інформації основою для своїх ідей у письмових завданнях.

Модуль *RWAS (читання і письмо для академічних досліджень)* охоплює такі напрями:

- розвиток інтенсивних та поглиблених академічних навичок читання;
- цілі та структура різних навчальних текстів;
- розуміння академічних текстів;
- стратегії тез написання конспектів із друкованих навчальних джерел;
- засвоєння основної академічної лексики на основі AWL (Academic Wordlist);
- комбінований когнітивний підхід до академічного письма;
- структура побудови абзацу в академічній літературі;
- розвиток навичок висувати аргументи та підтверджувати їх доказами;
- ефективна робота в групах та розподіл відповідальності.

Мета модулю *LSAS (слухання та спілкування для академічного дослідження)* – забезпечити студентів необхідним рівнем мови, стратегіями та навичками для розуміння академічних лекцій, конспектів та участі в академічних дискусіях на рівні бакалаврів.

Зміст модулю – вивчити різні аспекти мови лекції, зокрема сигнали для введення нових ідей, слова-з'язки, слова і фрази для узагальнень, причин, наслідків та порівнянь, а також навчити студентів робити конспекти академічних лекцій. У процесі вивчення модулю розвиваються навички дискусії, які містять погодження та незгоду, прохання, досягнення компромісу, перефразування та цитування інших. Обговорення ґрунтуються на темах, що містяться в підручнику *Lecture Ready 3*.

Модуль *LSAS (слухання та спілкування для академічного дослідження)* охоплює такі напрями:

- розуміння мети, структури та організації академічних лекцій;
- використання маркерів дискурсу як допомоги у сприйнятті прослуханого;
- виявлення та узагальнення основних моментів лекції;
- різні стратегії та підходи до конспектування;
- навички ефективних прийомів конспектування, наприклад, використання символів та аббревіатур;
- переформулювання та активне використання конспектів;
- розвиток вільної та чіткої вимови в розмовному дискурсі;
- правила успішної участі в дискусіях на семінарах;
- розвиток навичок обговорювати зміст в академічній дискусії;
- викладання думок в академічних дискусіях;
- погодження та незгода в академічних дискусіях;
- участь у груповому обговоренні.

У процесі навчання використовуються як друковані підручники і словники *Oxford Advanced Learner's Dictionary 9-е видання (2015)*, *Swan, M. & Walter, C. (2011) Oxford English Grammar Course*, так і інтернет-ресурси (матеріали надаються через платформу *Minerva*).

Другий магістерський цикл вищої освіти в Гентському університеті характеризується збільшенням англомовних магістерських програм. За рекомендацією навчального комітету, факультет установлює, який рівень знань нідерландської та англійської мов є обов'язковим під час зарахування на кожну програму магістра.

Якщо факультет не може вказати мовні вимоги до магістерської програми, то встановлюються такі вимоги: для програм магістра з нідерландською мовою навчання необхідним є рівень володіння нідерландською мовою B2, для магістерських програм з англійською мовою навчання – англійською мовою B2.

Висновки. Сучасні освітні процеси у вищій школі зумовлюють нагальну потребу створення цілісної педагогічної системи підготовки фахівців для харчової промисловості, що передбачає оптимальне поєднання вітчизняних та європейських, традиційних і новаторських підходів до проблеми формування професійної компетентності майбутніх інженерів-технологів харчової промисловості, використання досвіду порівняльних наукових розвідок.

Використана література:

1. QS World University Rankings 2019 [Online]. URL: <https://www.topuniversities.com/universities/ghent-university> (дата звернення: 01.05.2019).
2. Best Global University Ranking 2019. URL: <https://www.usnews.com/education/best-global-universities/search?region=&subject=&name=Ghent+University> (дата звернення: 01.05.2019).
3. Katholieke Universiteit Leuven (KU Leuven). URL: <https://www.kuleuven.be/english/> (дата звернення: 01.05.2019).
4. Ghent University. URL: <https://www.ugent.be/en> (дата звернення: 01.05.2019).

References:

1. QS World University Rankings 2019 [Online]. URL: <https://www.topuniversities.com/universities/ghent-university> (Last accessed: 01.05.2019).

2. Best Global University Ranking 2019. URL: <https://www.usnews.com/education/best-global-universities/search?region=&subject=&name=Ghent+University> (Last accessed: 01.05.2019).
3. Katholieke Universiteit Leuven (KU Leuven). URL: <https://www.kuleuven.be/english/> (Last accessed: 01.05.2019).
4. Ghent University. URL: <https://www.ugent.be/en> (дата звернення: 01.05.2019).

Чередниченко Г. А. Особенности иноязычной подготовки инженеров-технологов пищевой отрасли в высших учебных заведениях Бельгии.

Рассмотрен опыт иноязычной подготовки будущих инженеров-технологов пищевой отрасли в высших учебных заведениях Бельгии, а именно в Гентском университете (Universiteit Gent). Подано названия и краткую характеристику бакалаврских и магистерских программ по пищевым технологиям, которые преподаются на нидерландском и английском языках. Приведен перечень сертификатов, которые подтверждают уровень владения иностранным языком для обучения на определенном цикле образования. Осуществлен обзор направлений, по которым осуществляется иноязычная подготовка студентов в Гентском университете, а именно: в процессе изучения общих языковых дисциплин, в процессе изучения специализированных языковых дисциплин, на вспомогательных занятиях.

Ключевые слова: иноязычная подготовка, инженер-технолог пищевой промышленности, обучение в Бельгии.

Cherednichenko H. A. Features of foreign language training of food industry engineers in higher educational establishments of Belgium.

The article examines the experience of foreign language training of future food industry engineers in higher educational institutions in Belgium, namely the University of Ghent (Universiteit Gent). The titles and the short description of the bachelor's and master's programs in food technology in Dutch and English are given. The list of certificates confirming the level of proficiency in a foreign language for studying in a certain cycle of education is given. An overview of the directions of foreign language training for students at the University of Ghent include the following: general language course units, for example the university-wide elective course unit Academic English, specific language courses, for example Economic English, which focus mainly on the knowledge of jargon. "Supportive sessions" embedded in the foreign-language course units.

Key words: foreign language training, food processor engineer, training in Belgium.